

Bemærkninger til lovforslaget

Generelle bemærkninger

En øget indsats i forskning og udvikling er væsentlig for Danmark; herunder den økonomiske udvikling og erhvervsudviklingen. En øget forsknings- og udviklingsindsats i den private sektor forudsætter en solid grundforskningsbase af høj kvalitet og med den nødvendige koncentration. Det er denne base, der skal udbygges gennem grundforskningsfonden. Internationalisering og specielt EF-udviklingen mod det indre marked, herunder også et frit F&U-marked, nødvendiggør, at vi har grundforskningsinstitutioner på det højeste internationale kvalitetsniveau, store og stærke nok til at påkalde sig international opmærksomhed.

Danmarks Grundforskningsfond giver mulighed for at imødekomme disse behov. Fonden oprettes således, at den får den nødvendige uafhængighed samtidig med, at den bliver et naturligt led og en naturlig samarbejdspartner i landets samlede forsknings- og udviklingssystem. Fonden skal gennemføre grundforskning med vægten lagt på sådanne områder, hvor forskningen kan få betydning for landets økonomiske udvikling i videste forstand.

Fondens uafhængighed, herunder uafhængighed af statsmagten, er nødvendig for at give handlefrihed og dermed handlekraft, for at give mulighed for en koncentreret indsats og for at kunne lade kvalitet og international status være afgørende.

Fonden får overført et beløb på 2 mia. kr., som staten har indvundet ved privatisering. Dette beløb vil kunne give et afkast på omkring 200 mio. kr. årligt til brug for grundforskning og administration af fonden.

Det forventes at fonden med de midler, der er til rådighed, vil oprette 4-6 institutter. Dette vil ske i en opbygningsfase inden for en kortere årrække. Fonden vil derefter gennemføre regelmæssige evalueringer for at fastholde kvalitet og foretage nødvendige faglige ændringer, herunder eventuelt nedlægge institutter og oprette nye.

Der vil blive lagt vægt på opbygning om fremragende forskere, herunder forskere hentet fra udlandet. Mulighederne for opbygning om førende forskere vil være afgørende for valg af forskningsområder.

Samtidig må fonden kunne gennemføre sine aktiviteter i samarbejde med og som led i landets samlede forskningssystem. Det må forudsættes, at fonden placerer de fleste af sine institutter nær bestående forskningsinstitutioner, herunder universiteter, højere uddannelsesinstitutioner og sektorforskningsinstitutioner. Der kan blive tale om leje af lokaler og om samarbejde om udstyr. Det forventes, at fondens institutter vil bidrage til forskeruddannelse. Dette må imidlertid ske på samme vilkår som for sektorforskningsinstitutioner og i erhvervslivets forskning, således at universiteter og øvrige højere uddannelsesinstitutioner fortsat alene har ansvaret for tildeling af akademiske grader, herunder Ph.D.-grader.

Fondens institutter vil deltage i forskningssamarbejde med både offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder. Deltagelse i internationalt samarbejde vil være et væsentligt mål. Fondens institutter kan påtage sig kontraktforskning i det omfang, denne er forenelig med institutionernes faglige mål-sætning.

Det forventes, at fonden aktivt formidler resultaterne af arbejdet til det omgivende samfund og sikrer, at det danske erhvervsliv kan udnytte de opnåede resultater. Denne formidling sker blandt andet ved afholdelse af møder for personer og virksomheder med interesse i fondens arbejde, herunder også grupper af interesserede. Bestemmelser herom kan fastlægges i fundatsen.

Ved fastlæggelse af fondens rammer er der bygget på erfaringer fra udlandet, specielt det tyske Max Planck Gesellschaft med sine godt 50 Max Planck institutter har givet inspiration. I fundatsen kan indbygges regler, som giver en opbygning, som svarer til Max Planck Gesellschafts struktur. Også de franske CNRS (Centre National de la Recherche Scientifique)-institutter og de af det engelske Medical Research Council drevne institutter har dannet baggrund. I alle tilfælde er de som uafhængige grundforskningsinstitutter væsentlige og værdifulde elementer i de pågældende landes forskningssystemer.